

ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ

учасників

МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
«ЗДОРОВ'Я ЛІСІВ, ЕКОСИСТЕМНІ ПОСЛУГИ
ТА ЛІСОВІ ПРОДУКТИ ДЛЯ СУСПІЛЬСТВА»
(6-7 квітня 2017 року)

КИЇВ - 2017

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ЛІСОВОГО
І САДОВО-ПАРКОВОГО ГОСПОДАРСТВА

НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ІНСТИТУТ ЛІСІВНИЦТВА ТА
ДЕКОРАТИВНОГО САДІВНИЦТВА

ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ

УЧАСНИКІВ
МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
«ЗДОРОВ'Я ЛІСІВ, ЕКОСИСТЕМНІ ПОСЛУГИ ТА ЛІСОВІ
ПРОДУКТИ ДЛЯ СУСПІЛЬСТВА»
(6-7 квітня 2017 року)

КИЇВ – 2017

Міжнародна науково-практична конференція «Здоров'я лісів, екосистемні послуги та лісові продукти для суспільства».

Рекомендовано до друку науково-технічною радою НДІ лісівництва та декоративного садівництва Національного університету біоресурсів і природокористування України (протокол № 4 від 20 березня 2017 р.)

Відповідальний за випуск:

директор НДІ лісівництва та декоративного садівництва,
доктор сільськогосподарських наук,
доцент Р.Д. Васишин

© Національний університет біоресурсів
і природокористування України,
ННІ лісового і садово-паркового господарства,
НДІ лісівництва та декоративного садівництва, 2017

ЛІСОКУЛЬТУРНА СПАДЩИНА ВП НУБІП УКРАЇНИ «БОЯРСЬКА ЛДС» ЯК ІНДИКАТОР ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ЛІСІВНИЧИХ ЗАХОДІВ

В.М. Маурер, кандидат сільськогосподарських наук,

І.В. Кімейчук, магістр-дослідник*

Національний університет біоресурсів і природокористування України

В світлі вимог сьогодення все гострішими стають проблеми екологічної безпеки держави. Не оминули вони і лісове господарство, яке з урахуванням того, що ліси країни мають переважно екологічне значення і повинні, передусім, виконувати свої пріоритетні функції. Значною мірою, ефективність виконання лісовими біогеоценозами екологічних функцій визначається застосовуваними лісівничими заходами, серед яких вагоме місце належить лісокультурним. Вплив їх проявляється на екологічності насаджень упродовж всього періоду їх розвитку. В цьому контексті особливу наукову цінність представляє наукова лісокультурна спадщина, яка завдяки тривалим і систематичним спостереженням може слугувати індикатором екологічної безпечності тих чи інших заходів. Зазначене і визначає актуальність теми досліджень.

Експериментальні дослідження з лісокультурної тематики на теренах станції проводили такі відомі науковці як професори В. Е. Шмідт, Б. Й. Логгінов, П. Г. Кальной, Д. Д. Лавриненко, М. І. Гордієнко, М. І. Ониськів та багато інших. Тривалі дослідження (окремі сягають понад 50 років) дозволяють безпомилково встановити екологічність проведених лісокультурних заходів і сформулювати висновки, що унеможливають помилки, які призводять до зниження біологічної стійкості та загальної продуктивності відтворених насаджень і ослаблення виконання ними середовищевірної функції. До таких наукових об'єктів лісокультурної спадщини належать еколого-географічні культури сосни, насадження створені на ділянках з різною підготовкою зрубів, закладені посівом насіння і садінням сіянців та низка інших.

Так, ріст і стан культур сосни звичайної суборового екотипу, які характеризують 10 географічних районів, переконливо свідчать про перевагу насаджень створених з насіння місцевого походження.

---

*Науковий керівник – кандидат сільськогосподарських наук Маурер В.М.

Характерним прикладом використання наукової лісокультурної спадщини у якості індикатора екологічної безпеки лісівничих заходів є створені в 1978 р. в умовах свіжого субору Плесецького лісництва культури сосни звичайної на ділянках з різною підготовкою зрубів, які характеризують чотири способи: два з очищенням площі від пнів (корчування пнів та валка дерев з коренями) і два із залишенням їх на ділянці (контроль і пониження пнів). Інтегрованим показником екологічної безпеки кожного з способів підготовки зрубів є біорізноманіття живого надґрунтового покриву і, зокрема, частка в його складі рослин-сильвантів, яка оцінювалася за індексом Шеннона-Уівера (табл.).

Показники біорізноманіття живого надґрунтового покриву на ділянках з різною підготовкою зрубів

Показники біорізноманіття ЖНП	Спосіб підготовки зрубу			
	Контроль	Пониження пнів	Корчування пнів	Валка дерев
Кількість видів, шт	13	12	4	3
Індекс Ш-У сильвантів	0,892	0,579	0,333	0,286
Індекс Ш-У рудерантів	0,108	0,421	0,667	0,714

Незважаючи на те, що зімкненість намету дослідних культур на ділянках практично однакова (дещо менша на зрубі з пониженням пнів), асортимент і кількість видів трав'янистих рослин різна. Більша чисельність їх в живому надґрунтовому покриві на зрубках неочищених від пнів. При цьому і видовий склад їх, в якому переважають сильванти – індикатори свіжого субору, різноманітніший.

В культурах сосни на нерозкорчованих зрубках характерною є поява кущів (ліщина, бузина) та підросту (дуб, береза, горобина), чого не спостерігається на очищених від пнів ділянках. Зазначені особливості свідчать про більшу екологічність способів підготовки зрубів, які не передбачають очищення їх від пнів.

Наведені приклади використання лісокультурної спадщини для порівняльної оцінки екологічності лісівничих і лісокультурних заходів можуть слугувати алгоритмом нового підходу з комплексного дослідження наукових об'єктів та отримання важливих, в світлі сучасних вимог, результатів.

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ

УЧАСНИКІВ

**МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
«ЗДОРОВ'Я ЛІСІВ, ЕКОСИСТЕМНІ ПОСЛУГИ
ТА ЛІСОВІ ПРОДУКТИ ДЛЯ СУСПІЛЬСТВА»
(6-7 квітня 2017 року)**

Тези в збірнику подані в авторській редакції

Макетування тексту – Сендонін С.Є.
Макет обкладинки – Міндер В.В.

Формат 60x90/16. Тираж 200 пр. Ум. друк. арк. 16,2. Зам. № 218
Видавець і виготовлювач ТОВ «ЦП «КОМПРИНТ»
01103, Київ, вул. Предславинська, 28
Свідоцтво про внесення до Державного реєстру
суб'єкта видавничої справи ДК № 4131 від 04.08.2011 р.